

Марчук В.П. До питання цільового використання коштів отриманих в порядку рефінансування від Національного банку України [Текст] / В.П. Марчук // Банківська система України в умовах глобалізації фінансових ринків: збірник тез VII Міжнародної науково-практичної конференції (18-19 жовтня 2012 р.). - Черкаси : ЧІБС УБС НБУ. - 2012. - С. 116 -118.

УДК 336.71

До питання цільового використання коштів отриманих комерційними банками в порядку рефінансування від Національного банку України

Марчук В.П., доцент Севастопольського інституту банківської справи Української академії банківської справи Національного банку України

Прискорення темпів росту ВВП вимагає збільшення обсягів кредитування комерційними банками. У 2011 р. комерційні банки збільшили обсяг кредитів наданих резидентам на 9,4 % . У 2012 р. відбувається значне сповільнення цього процесу. Так, за шість місяців 2012 р. збільшення обсягів кредитування склало всього 0,9 %. При цьому в липні 2012 р. спостерігалось скорочення загального обсягу залишків за кредитами на 2,6 млрд. грн., що пояснюється перевищенням сум погашень за раніше наданими кредитами над обсягами нових кредитів [1]. Це свідчить про загострення кризи ліквідності банківської системи у 2012 р.

Регулювання ліквідності банків України регламентується «Положенням про регулювання Національним банком ліквідності банків України» [2]. Національний банк України для підвищення ліквідності банківської системи, збільшення обсягів та термінів кредитування реального сектору економіки збільшує обсяги і терміни рефінансування комерційних банків. Тільки за серпень 2012 р. Національний банк України рефінансував банківську систему на суму 9,5 млрд. грн. (для порівняння: загальна сума рефінансування комерційних банків для подолання наслідків фінансової кризи 2008-2009 рр. склала понад 100 млрд. грн.). Для збільшення термінів рефінансування Національним банком України були внесені зміни в п. 3.3 « Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України», згідно якого Національний банк може приймати рішення щодо збільшення термінів рефінансування комерційних банків шляхом проведення тендерів строком до 360 днів (замість 90 днів, як це було раніше).

На позачерговому тендері Національного банку України по підтримці ліквідності банківського сектору економіки, який відбувся 31 серпня 2012 р., три комерційні банки отримали 3,9 млрд. грн. на рік під 7,5 % річних. Але замість того, щоб направити кошти на кредитування нефінансових корпорацій 4 вересня 2012 р. значна частина цих коштів була використана комерційними банками для купівлі валюти на міжбанківському валютному ринку, що призвело до збільшення котирувань до рівня 8,2 грн. / дол. США. На готівковому ринку комерційні банки продавали долари США за 8,3 грн. (при середньому курсі за попередні дні на рівні 8,1 грн./ дол. США). Нестача ліквідності в подальшому викликала зростання середньозваженої вартості кредитів на міжбанківському ринку, збільшення депозитних ставок та валютний ажіотаж серед населення. За оцінками експертів, для того, щоб

погасити ажіотажний попит Національному банку України довелося використати до 500 млн. дол. США з валютних резервів [3].

Аналогічні процеси відбувалися і восени 2008 р., коли значна частина кредитних коштів отриманих комерційними банками від Національного банку України для підтримки ліквідності банківської системи були направлені комерційними банками на купівлю іноземної валюти. Це, в сукупності з іншими факторами, призвело до зростання офіційного курсу долара приблизно на 50%.

В умовах невизначеності, населення замість того, щоб робити накопичення в національній валюті та збільшувати інвестиційний ресурс банківської системи робить свої накопичення переважно в іноземній валюті. Так, збільшення приросту депозитного портфеля фізичних осіб у серпні 2012 р. порівняно з минулим місяцем (4,3 млрд. грн.) на 95 % було забезпечено валютною складовою [4].

Таким чином, на нашу думку, у розділ II « Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України» необхідно ввести положення про цільовий характер використання кредитних коштів отриманих комерційними банками в порядку рефінансування від Національного банку України, а в розділі VI «Відповідальність» - передбачити міри відповідальності за порушення цільового характеру використання отриманих коштів.

Перелік посилань:

1. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. - Режим доступа: <http://www.bank.gov.ua>
2. Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України, затверджене постановою Правління НБУ від 30.04.2009 № 259 [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://zakon2.rada.gov.ua>
3. Гринько Д. Ударить по рукам [Текст] / Д. Гринько // Бизнес - 2012.- № 37. – С. 31 – 32.
4. Гринько Д. Ликвидно не будет [Текст] / Д. Гринько // Бизнес – 2012.- № 38. - С. 30.